

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO- 716232 - I/13/AKB/AWO

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Warszawa, 17. IV. 2013.

Pani

Elżbieta Bieńkowska

Minister Rozwoju Regionalnego

ul. Wspólna 2/4

00 - 926 WARSZAWA

Szanowno Pani Minister,

W dniu 6 września 2012 r. Polska ratyfikowała *Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*. Ideą przewodnią Konwencji jest popieranie, ochrona oraz zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne na równi z innymi obywatelami. Podkreślić trzeba, że ochrona praw osób z niepełnosprawnościami stanowi ważne wyzwanie dla współczesnego społeczeństwa i państwa polskiego, zaś ratyfikacja Konwencji stała się punktem zwrotnym we wskazanym obszarze.

Zauważyć trzeba, iż Polska znajduje się obecnie na etapie programowania funduszy UE na lata 2014 - 2020. Zdaję sobie sprawę, że organy zajmujące się programowaniem i systemem wdrażania środków UE stoją przed trudnym zadaniem określenia celów, na które Polska przeznaczy pieniądze z unijnych funduszy, mających istotne znaczenie dla wspomagania przemian strukturalnych w naszym państwie. Niemniej jednak, wykonując rolę organu monitorującego wdrożenie *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych* w Polsce oraz funkcję tzw. organu ds. równego traktowania na podstawie ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. *o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania* (Dz. U. z 2010

r. Nr 254, poz. 1700), któremu powierzono wykonywanie zadań wspierających realizację zasady równego traktowania, chciałabym zwrócić uwagę Pani Minister na potrzebę włączenia tematyki osób z niepełnosprawnościami w proces programowania funduszy unijnych na lata 2014 - 2020. Z doświadczeń bowiem Komisji Ekspertów ds. Osób z Niepełnosprawnościami, działającej przy Rzeczniku Praw Obywatelskich, a także ze skarg indywidualnych kierowanych do Rzecznika wynika, że prawa osób z niepełnosprawnościami nie są w Polsce wystarczająco chronione. Na potrzebę uwzględnienia tematyki dotyczącej praw osób z niepełnosprawnością przy programowaniu funduszy UE na lata 2014 - 2020, zwróciły moją uwagę również organizacje pozarządowe zaangażowane w działania na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji i realizacji zasady równego traktowania.

W tym miejscu wskazać trzeba, że Unia Europejska została stroną *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych* w dniu 23 grudnia 2010 r. Odpowiednie za akty prawa unijnego nakładają na poszczególne państwa członkowskie obowiązek uwzględniania przy programowaniu funduszy UE praw osób niepełnosprawnych. Do dokumentów Unii Europejskiej podkreślających rolę funduszy unijnych we wsparciu osób z niepełnosprawnością, w tym tworzeniu i wdrażaniu mechanizmów implementacji *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych* należą m. in. projekt rozporządzenia ogólnego dla funduszy objętych Wspólnymi Ramami Strategicznymi 2014-2020, w którym istnieje mechanizm, który zapewnia skuteczne wdrożenie konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, jest jednym z ogólnych uwarunkowań *ex ante*, czyli wymogów, które państwo członkowskie UE ma obowiązek spełnić przed uruchomieniem środków finansowych w ramach programów operacyjnych. Ponadto, wskazany projekt nakłada na instytucje zarządzające obowiązek zapewnienia, aby wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktury współfinansowane z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych były dostępne dla wszystkich obywateli, łącznie z osobami niepełnosprawnymi (Załącznik I, pkt 6.4 Dostępność). Kolejnym dokumentem, który porusza kwestię praw osób niepełnosprawnych jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 z dnia 14 marca 2013 r. Zgodnie z pkt. 11 wymienionego wyżej

rozporządzenia, EFS powinien wspierać wypełnianie obowiązków wynikających z Konwencji ONZ w sprawie osób niepełnosprawnych w zakresie m. in. edukacji, pracy, zatrudnienia i ogólnej dostępności. W tym miejscu nie sposób zapomnieć o Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: Odnowienie zobowiązania do budowania Europy bez barier z dnia 15 listopada 2010 r., która również podkreśla wagę tych zagadnień.

Dodać również należy, że akty prawa unijnego wskazują iż w odniesieniu do umowy partnerskiej oraz odpowiednio do każdego programu państwo członkowskie powinno zorganizować partnerstwo z przedstawicielami właściwych organów regionalnych, lokalnych, miejskich i innych władz publicznych, partnerów gospodarczych i społecznych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w tym organizacji pozarządowych i organów odpowiedzialnych za promowanie równości i niedyskryminacji. W związku z tym zauważyć trzeba, że organizacje pozarządowe działające w Polsce pragną aktywnie włączyć się w prace nad programowaniem funduszy UE w nowym okresie. Przy Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych powstał zespół, który wypracował postulaty w obszarze ogólnej polityki horyzontalnej, regionalnych programów operacyjnych oraz w ramach komponentu centralnego - Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój. Przedstawiciele tych organizacji podkreślają jak ważną rolę powinny pełnić fundusze UE przy wsparciu osób z niepełnosprawnością w tym tworzeniu i wdrażaniu mechanizmów wynikających z *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*. Zagadnienia te zaś są istotne między innymi w dwóch aspektach: działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy oraz w zakresie edukacji - obszarów kluczowych dla polepszenia integracji społecznej. Podkreślić trzeba, że Polska, ratyfikując *Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*, przyjęła zobowiązanie do „popierania programów rehabilitacji zawodowej, utrzymania pracy i powrotu do prac” oraz do zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami dostępu do „powszechnego szkolnictwa wyższego, szkolenia zawodowego, kształcenia dorosłych i możliwości uczenia się przez całe życie, bez dyskryminacji i na zasadzie równości z innymi osobami”. Dlatego tak istotne, przy wdrażaniu ratyfikowanej *Konwencji ONZ* jest uwzględnienie tej tematyki w nowym okresie programowania funduszy UE na lata

2014 - 2020. Jak podkreślają bowiem przedstawiciele organizacji pozarządowych, kreowanie i realizacja polityk w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji i realizacji zasady równego traktowania bez zoperacjonalizowania przepisów Konwencji rodzi ryzyko pogłębiania wykluczenia osób niepełnosprawnych w takich obszarach funkcjonowania społeczeństwa, jak edukacja, zatrudnienie i integracja społeczna, jak również naruszenia krajowego i unijnego porządku prawnego. Podkreślenia w tym kontekście wymaga również rola jaką odgrywa w programowaniu funduszy UE instytucja zarządzająca, która jest zobowiązana nie tylko do przestrzegania, ale też do wypełniania obowiązków wynikających z aktów prawa unijnego dotyczących funduszy unijnych, takich jak Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności.

W związku z powyższym, mając na uwadze nowe zadania jakie zostały postawione przed Rzecznikiem Praw Obywatelskich w zakresie monitorowania wdrażania *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz.147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w tej sprawie, jak też o poinformowanie mnie o podjętych działaniach mających na celu wywiązanie się państwa polskiego z obowiązków wynikających z aktów prawa unijnego, a odnoszących się, przy programowaniu funduszy UE na lata 2014 - 2020, do wdrażania i stosowania ratyfikowanej *Konwencji ONZ*.

Łeuz porzkawene

Jana Jigow